

SCHRIFTELIJKE VRAAG

nr. 222

van **ANNICK DE RIDDER**

datum: 9 december 2019

aan **LYDIA PEETERS**

VLAAMS MINISTER VAN MOBILITEIT EN OPENBARE WERKEN

Sigmaplan - Heraanleg Antwerpse Scheldekaaien

De stabilisatie van de Antwerpse Scheldekaaien maakt deel uit van een wijdvertakt project: het Sigmaplan. Na de watersnood in 1976 drong het besef door dat Vlaanderen nood had aan een betere bescherming tegen overstromingen. Bij extreme weersomstandigheden kunnen de Schelde en haar zijrivieren immers gevaarlijk hoge waterstanden bereiken en zelfs overstromen. Daarom investeert het Sigmaplan in stevigere en hogere dijken en een ketting van natuurlijke overstromingsgebieden in de riviervalleien. In 2005 werd het Sigmaplan aangepast aan de nieuwe wetenschappelijke inzichten. Met dat nieuwe, geactualiseerde Sigmaplan krijgen de rivieren nog meer ruimte om te stromen en wordt er rekening gehouden met de klimaatverandering en de stijging van de zeespiegel.

De projectgebieden van het Sigmaplan liggen verspreid over een groot deel van Vlaanderen. Het project van de Antwerpse Scheldekaaien is een buitenbeentje binnen het Sigmaplan, want het is het enige projectgebied dat zich in een stedelijke context bevindt. De ligging aan een vernauwing van de Schelde maakt de stad Antwerpen extra gevoelig voor overstromingen. Om de stad te behoeden voor onheil dienen de Antwerpse Scheldekaaien drie ingrepen te ondergaan. In de eerste plaats gaat de aandacht uit naar een structurele stabilisatie van de 19e-eeuwse kaaimuren. Door de stijging van de zeespiegel moet vervolgens de in 1977 gebouwde waterkering met 90 centimeter worden verhoogd, tot een veilig peil van 9,25 meter Tweede Algemene Waterpassing, conform het geactualiseerde Sigmaplan voor het Scheldebekken. In samenwerking met de stad Antwerpen krijgen de kaaien tot slot een grondige transformatie. Het stadsbestuur grijpt het Sigmaplan aan om van de kaaien opnieuw een gezellige leef- en ontspanningsruimte aan het water te maken.

Het Masterplan Scheldekaaien deelt de 6,7 kilometer lange strook langs de kaaien op in zeven deelgebieden: Blue Gate Antwerp, Nieuw Zuid, Sint-Andries en Zuid, Schipperskwartier en Centrum, Bonapartedok en Loodswezen, Kattendijksluis en Rijnkaai en Droogdokkeneiland. De werken gebeuren in fases in verschillende deelprojecten en deelgebieden, en nemen een 15-tal jaar in beslag. De samenwerking tussen De Vlaamse Waterweg nv en de stad Antwerpen leverde al een aantal mooie resultaten op zoals het gedeelte aan Sint-Andries en Zuid en de Belvédère in het noorden. De uitdaging van het herinrichten van de kilometerslange Scheldekaaien is echter nog groot en een verdergezette inspanning is noodzakelijk zowel qua inzet van personeel als van budget. En daar lijkt het schoentje te wringen. De voorbije jaren voorzag nv De Vlaamse Waterweg in 12 miljoen euro/jaar recurrent in het investeringsprogramma, wat telkens werd aangevuld vanuit FFEU-middelen (FFEU: Financieringsfonds voor Schuldafbouw en Eenmalige Investeringsuitgaven) tot 20-25 miljoen euro/jaar. Op die manier zouden de werken op

schema blijven en uiterlijk tegen 2032 worden afgerond. Momenteel wordt er echter in een investeringsbudget van 12 miljoen euro/jaar voorzien, en is er nog geen duidelijkheid over verdere aanvulling vanuit FFEU-middelen. Binnen het huidige voorziene investeringsritme van nv De Vlaamse Waterweg zou, zonder verdere bijpassing, de realisatie van het Masterplan Scheldekaaien pas in 2049 beëindigd worden.

De impact op de planningshorizon is dus bijzonder groot en dan rijst de vraag of de stad zich dit uitstel kan permitteren. De stabilisatie van de kaaimuur is immers uiterst dringend en de bescherming van de stad bij overstromingen is noodzakelijk. Bovendien dreigt de noodzakelijke vernieuwing van het openbaar domein stil te vallen. De stad voorziet in deze legislatuur de nodige middelen in haar eigen meerjarenbegroting voor de aanleg van het openbaar domein, maar die werken kunnen pas in uitvoering gaan nadat de kaaimuurstabilisatie is uitgevoerd en mits integratie van de waterkering in het openbaar domein.

In de beleidsnota Mobiliteit en Openbare Werken 2019-2024 laat de minister nochtans verstaan dat de verdere uitvoering van het Sigmaplan, inclusief de Antwerpse Scheldekaaien, hoog op de agenda blijft staan. Ik citeer:

"[...] Met de uitvoering van het Sigmaplan, het Masterplan Kustveiligheid en het project Ruimte voor de Maas werden strategische plannen opgesteld die Vlaanderen beter moeten beveiligen tegen overstromingen. Deze plannen zijn weliswaar deels al gerealiseerd, maar om de risico's voldoende en tijdig in te perken is het zaak om ze (versneld) te voltooien [...]"

"[...] Gelijklopend wordt in het kader van het Sigmaplan ook het dijkenprogramma verdergezet en wordt uitvoering gegeven aan de kaaimuurstabilisatie en de heraanleg van de Scheldekaaien te Antwerpen, zoals voorzien in het Masterplan Scheldekaaien Antwerpen [...]"

Ik had dan ook graag van de minister een stand van zaken gekregen van het project Antwerpse Scheldekaaien in het kader van het Sigmaplan. Vandaar de volgende vragen:

1. Hoeveel meter kaaimuur werd er al aangepakt? Hoeveel meter kaaimuur moet er nog worden gestabiliseerd?
2. Welke budgetten werden er reeds geïnvesteerd door het Vlaamse Gewest in de Antwerpse Scheldekaaien in de periode 2009-2019, zowel in vastleggings- (VAK) als in vereffeningskrediet (VEK)?
3. Is de minister ervan op de hoogte dat de huidige middelen waarin voorzien in de reguliere begroting ontoereikend zijn om het huidige beschermingstempo te handhaven, laat staan versneld te voltooien? Op welke manier denkt de minister hieraan te remediëren, m.a.w. worden er, zoals in het verleden gebeurde, in bijkomende middelen voorzien? Zo ja, op welke wijze en voor welk bedrag/voor welke jaren?
4. Wat is de timing die de minister voor ogen houdt met betrekking tot het voltooien van de werken aan de Antwerpse Scheldekaaien?
5. Houdt de minister rekening met eventuele problemen die nog zouden kunnen opduiken tijdens het uitvoeren van de werken? Zo ja, de welke en hoe wil de minister hieraan remediëren?

ANTWOORD

op vraag nr. 222 van 9 december 2019

van **ANNICK DE RIDDER**

1. Er werd op heden 1.690m kaaimuur gestabiliseerd.
Momenteel zijn werken in uitvoering om 730 m kaaimuur te stabiliseren en binnenkort starten werken om nog eens 330 m kaaimuur te stabiliseren.
In totaal zullen, na afronden van deze werken, 2.750m kaaimuur van 5.500m kaaimuur gestabiliseerd zijn.

Daarnaast dient een nieuwe waterkering volgens het geactualiseerde Sigmaplan gebouwd worden. Momenteel is er 1.210m waterkering van 6.700m waterkering gerealiseerd.
2. Voor het dossier Scheldekaaien werd door de Vlaamse Waterweg nv (DVW), sinds 2009, volgende budgetten (studiefase en uitvoering) geïnvesteerd:
 VAK
 € 140.342.198,61 excl. BTW
 VEK
 € 120.596.263,14 excl. BTW
3. Het voorbije decennium werd al aanzienlijk geïnvesteerd in de uitvoering van het Masterplan Scheldekaaien. Uit mijn beleidsnota mag blijken dat ook tijdens deze legislatuur het beveiligen van Vlaanderen tegen overstromingen een belangrijke maatschappelijke doelstelling blijft met o.a. de verdere uitvoering van het Sigmaplan en het Masterplan als speerpunten.
Dit zal zich ook vertalen in budgetten voor de uitvoering van het project Scheldekaaien in het meerjaren-investeringsprogramma van De Vlaamse Waterweg.
Met De Vlaamse Waterweg zal worden nagegaan hoe de budgettaire invulling van het project Scheldekaaien binnen het meerjaren-investeringsprogramma zal gebeuren rekening houdend met het Masterplan Scheldekaaien.
4. Zie antwoord op vraag 3.
5. Met voorafgaande onderzoeken en opgedane ervaringen wordt beoogd onvoorziene omstandigheden en mogelijke problemen voorafgaand aan de uitvoering te detecteren. Niettemin zijn onvoorziene omstandigheden, gelet op de ouderdom van de structuur van de kaaimuur en de veelvuldige bouwgeschiedenis sinds de Middeleeuwen op en onder de kaaivlakte, niet uit te sluiten.
Voor zover dit een impact heeft op de uitvoeringskosten zal dit te gepasten tijde in de budgettering worden meegenomen.